پیام رهبر معظم انقلاب به کنگره بزرگداشت علّامه سیّد نعمت االله جزایری - 10 /اسفند/ 1391

حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیام به کنگره بزرگداشت علامه سید نعمت الله جزایری با تجلیل از مقام علمی و ادبی این عالم بزرگوار، بر تبحر و احاطه ی ایشان بر احادیث شیعی با نگاه دقیق فقهی تاکید کردند و افزودند: تجلیل از مرحوم سید نعمت الله جزایری در واقع تجلیل از علم و معارف الهیّه است.
متن پیام رهبر معظم انقلاب که بر گرفته از بیانات ایشان در دیدار اعضای ستاد برگزاری کنگره ی بزرگداشت علّامه سیّد نعمت الله جزایری است، و صبح امروز (پنجشنبه) از سوی آیت الله سید محمد علی موسوی جزایری نماینده ولی فقیه در استان خوزستان و امام جمعه اهواز در این کنگره در شهرستان شوشتر قرائت شد، به شرح زیر است:

بسم الله الرّحمن الرّحیم
خیلی متشکریم از جناب آقای جزائری و بقیّه آقایان که به فکر افتادند که این شخصیّت بزرگ و گمنام را معرفی کنند. گمنام از این جهت که اگر چه مرحوم سیّد نعمت الله جزایری (1) با دو تا کتاب معروف است: "زهرالربیع" و "انوار النعمانیه"، لکن شأن مرحوم سیّد نعمت الله خیلی بالاتر از اینها است. ایشان هم فقیه بودند - فقیه ماهری است مرحوم سیّد نعمت الله - و هم محدّث خبیر و متوسّع در کتابهای اخبار بوده اند، هم ادیب بودند. جالب اینجا است که خانواده ی اینها یک خانواده ای هستند که علاوه ی بر فقاهت و حدیث، اهل ادب و لغت و اینهایند ؛ مرحوم سیّد نورالدّین- پسر ایشان- کتاب معروف "فروق اللّغات" (2) را نوشته که این فروق اللّغات فقط یک کتاب لغت نیست، معنایش تسلّط کامل بر لغت عربی است ؛ نوه ی ایشان هم مرحوم سیّد عبدالله جزائری است ؛ یعنی سه نسل پشت سر هم جزو علمای برجسته و معروفند، در حوزه های علمیّه شناخته شده هستند. البتّه هر سه بزرگوار اخباری اند ؛ مرحوم سیّد عبدالله بیشتر، سیّد نعمت الله و سیّد نورالدّین کمتر ؛ لیکن سیّد نعمت الله با این که اخباری است، به آراء و نظرات اصولیّین توجّه دارد و کتابی هم ایشان دارد - من حالا اسم کتاب یادم نیست- در لزوم رجوع به کتاب فقها ؛ که مراد ایشان از فقها، طبعاً فقهای اصولی هستند. مرد بزرگی است ایشان.
آثار و تألیفات ایشان زیاد است. حالا جنابعالی فرمودید حدود 60 تألیف ؛ من حالا آن طور که در ذهنم بود، میدانستم ایشان حدود سی چهل تألیف دارند ؛ که در بین اینها شروح مهمّ کتب اربعه ی ما هست- یعنی ایشان شرح تهذیب دارد، شرح استبصار دارد، به نظرم شرح کافی دارد- شرح بسیاری از کتابهای صدوق را دارد - مثل توحید صدوق و مانند اینها. یعنی یک شخصیّت بسیار برجسته ای است ایشان در تبحّر و احاطه ی بر حدیث شیعه ؛ و همراه با نگاه دقیق فقهی، نه فقط حدیث. ایشان شاگرد علّامه مجلسی است. خب، علّامه مجلسی مرد خیلی بزرگی است، یعنی کسی نگاه کند به بیانهایی که ایشان در بحار- در ذیل روایات- دارد، میفهمد این مرد هم فقیه است، هم متکلّم است، هم اهل عقلیّات است. مجلسی خیلی بزرگ است، منتها فقط به حدیث معروف شده ؛ در حالی که اینجور نیست، ایشان محدّث هم هست- خب کتاب حدیث ایشان، بحارالانوار، کتاب بزرگی است- لیکن فقیه است، متکلّم است، صاحب نظر است، گاهی اوقات ایشان یک آراء بسیار برجسته ای- در ذیل روایات- در مسائل کلامی و عقلی دارد که اینهاخیلی برجسته است. مرحوم آسیّد نعمت الله شاگرد یک چنین کسی است، شاگرد مرحوم علّامه مجلسی. به نظرم شاگرد مرحوم فیض هم ایشان بوده است. به هر حال شخصیّت برجسته ای است.
حالا کتاب زهرالربّیع هم با این که یک کتابی است که در حوزه های علمیّه به عنوان یک کتاب فکاهی و اینها معروف شده، لکن نشان دهنده ی این است که فقهای ما، بزرگان ما، علمای ما، در عین کارهای عمیق علمی و فقهی به این جور مسائل هم توجّه داشتند. یعنی ایشان در اوّل زهر الربّیع -ما شاید پنجاه شصت سال قبل از این زهر الربّیع را نگاه میکردم- میگوید که دیدم طلبه ها احتیاج دارند به یک تفنّنی و تفکهی، این کتاب را برای آنها نوشتم ؛ یعنی کتابی است که ایشان نوشته برای اینکه طلبه ای که حالا غرق در کارهای علمی و در مدرسه و حجره اینها است، یک وسیله ای برای تفکه داشته باشد ؛ یعنی غافل از این چیزها نبودند. حالا ما اینجا خشک بنشینیم، تا یک

کسی آن طرف یک شوخی ای کرد، فوراً به ما بر بخورد! اینجوری نبودند علمای ما ؛ آن هم عالمی مثل سیّد نعمت الله که اخباری و متصلّب و اینها است دیگر ؛ امّا این چیزها را هم داشتند. به نظر من این تفنّن علمای گذشته ما خیلی مهم است ؛ که یک نمونه اش هم همین فروق اللّغات است که عرض کردیم که سیّد نورالدّین -پسر ایشان- با اینکه فقیه است، با اینکه محدّث، شاگرد پدرش است، اما در عین حال فروق اللّغات را در باب لغت مینویسد. به هر حال به نظر ما شخصیّت برجسته ای است مرحوم سیّد نعمت الله.

و خب خاندان هم خاندان علم اند، بحمدالله تا امروز هم این خاندان خاندان علم بودند، و امیدواریم همیشه همینجور باشد. و تجلیل از ایشان تجلیل از علم است و تجلیل از معارف الهیّه است ؛ [اگر] معرفی بشوند این بزرگواران خیلی خوب است. بخصوص اگر بتوانید کتابهای ایشان را تحیقق بکنید، چاپ بکنید. حالا انوار النعمانیّه البته مکرّر چاپ شده، البتّه آن کتاب کتاب معروفی است، لکن کتابهای دیگر ایشان در دسترس نیست، یعنی کمتر توجّه شده به کتابهای حدیثی ایشان و شروحی که ایشان بر احادیث نوشتند. ان شاءالله موفّق و مؤیّد باشید. از آقای حسینی (3) هم که کمک میکنند به این کارها تشکر میکنیم.

والسّلام علیکم و رحمة الله

---

1) این همایش با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، دفتر نماینده ی ولیّ فقیه در خوزستان، استانداری خوزستان و صداو سیمای مرکز خوزستان در تاریخ 10 و 11 اسفند سال جاری در شهرهای شوشتر و اهواز گشایش می یابد.

2) فرق اللّغات فی التّمییز بین مفاد الکلمات

3) وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در جلسه حضور داشت.